

Faktaark om grønn økonomi - Framtiden i våre hender

Adresse: Fredensborgvn. 24 G, 0177 Oslo www.fivh.no

Telefon: 22 03 31 50 e-post: fivh@fivh.no

1. Hva er en grønn økonomi?

I en grønn økonomi styres verden i en mer miljøvennlig retning ved hjelp av økonomiske virkemidler. Miljøkostnadene reflekteres i prisene. Det kan bety at miljøskadelig virksomhet avgiftsbelegges eller at miljøvennlig virksomhet subsidieres. Miljøskadelige tiltak blir derimot ikke subsidiert, slik de blir i dag. I en grønn økonomi lønner det seg å leve miljøvennlig og det er dyrt å forurense.

2. Dagens grønne avgifter i Norge. Satser og provenyi i 2004 (tabell 1)

Avgift	Avgiftssats 2004. Kroner	Provenyanslag for 2004. Mill. kroner
CO2- avgiften - Mineralolje, kr pr. liter	0,51	2 468
CO2- avgiften - Utslipp fra sokkelen, kr pr. liter/Sm ³	0,76	3 600
CO2- avgiften - Bensin, kr pr. liter	0,76	1 740
Svovelavgiften - Mineralolje, kr pr. liter	0,029-0,07	
Bensinavgift kr pr. liter (blyfri)	3,96	9 070
Autodieselavgift - Lavsvovel	2,88	4 535
Autodieselavgift t - Høysvovel	3,23	
Avgift på smøreolje kr pr. liter	1,59	86
Avgift på sluttbehandling av avfall	83-522	664
Avgift på helse - og miljøskadelige kjemikalier, TRI og PER	54,51	6
Avgift på HFK og PFK	183,24	63
Miljøavgift på drikkevare emballasje, kr pr. stk	(0,89-4,36)	264
Elektrisitetsavgift, øre/KWh	9,67	4 420
Grunnavgift på fyringsolje, kr pr. liter	0,405	886
Vektårsavgift på tyngre kjøretøy	varierer	316
Engangsavgift på motorkjøretøy	varierer	13 260
Sum energi - og miljørelaterte avgifter		41 485

(kilde: www.finansdepartementet.no)

Dagens grønne avgifter i Norge komme i hovedsak gjennom

- bilbruk (gjennom avgifter på drivstoff, engangsavgift og årsavgift)
- CO₂-avgiften som deler av industrien betaler
- elektrisitetsavgift for husholdningene
- avgifter som bidrar til en miljømessig bedre behandling av emballasje og annet avfall
- avgifter på enkelte helse- og miljøskadelige kjemikalier

Til sammen er de estimerte inntektene fra de grønne avgiftene i 2004 på ca 41,5 mrd kroner. BNP var i 2003 på kr 1570 mrd kroner (www.ssb.no). Grønne avgifter i prosent av BNP utgjør dermed 2,6 prosent. El-avgiften for næringslivet foreslås gjeninnført i revidert Nasjonalbudsjett for 2004, og det betyr 2,7 milliarder mer i avgiftsinntekter i 2005 enn det som fremgår av tabell 3. I 2005 vil altså Norges inntekter fra miljørelaterte avgifter tilsvare 2,8 prosent av BNP – med mindre flere grønne avgifter blir fjernet.

Faktaark om grønn økonomi - Framtiden i våre hender

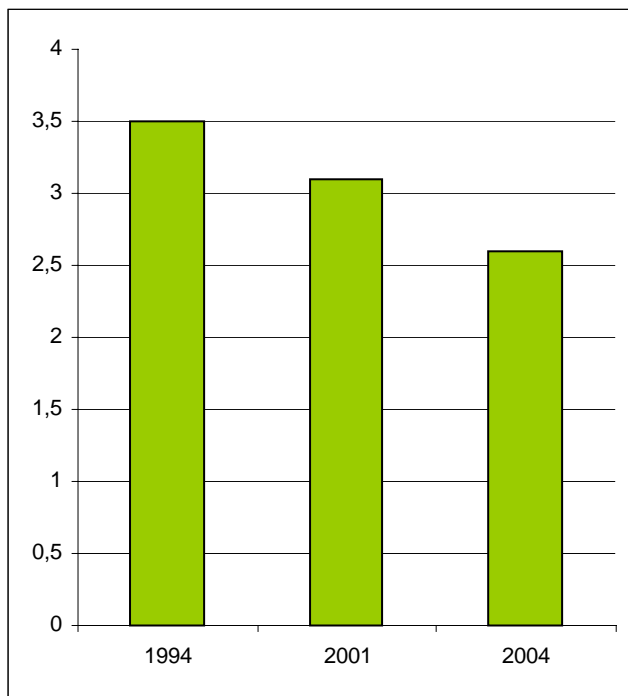
Adresse: Fredensborgvn. 24 G, 0177 Oslo www.fivh.no

Telefon: 22 03 31 50 e-post: fivh@fivh.no

3. Reduserte grønne avgifter

Det har siden 2001 vært en reduksjon av grønne avgifter på ca 5,5 mrd kroner¹, mens det bare har kommet nye grønne avgifter tilsvarende 1,1 mrd. kroner. Dette står i sterk kontrast til regjeringens uttalelser om at de ønsker å bruke økonomiske virkemidler for å styre miljøpolitikken i riktig retning. I Nasjonalbudsjettet for 2004 står det at "Regjeringen vil videreføre grønne skatter og avgifter, og kontinuerlig vurdere innføring av nye" og det er også henvist til OECD som anbefaler å styrke bruken av økonomiske virkemidler. I dag (2004) tilsvarer Norges miljørelaterte avgifter 2,6 prosent av BNP², mens de grønne avgiftene utgjorde 3,1 prosent i 2001 og 3,5 prosent i 1994.

Grønn avgiftsutvikling i Norge – i prosent av BNP (tabell 2)

(Kilde: OECD og FIVHs egne beregninger)

¹ Statens provenytnap på 1,35 milliarder på grunn av næringslivets fritak for el-avgift første halvdel av 2004 er ikke inkludert i regnestykket, fordi dette bare var et midlertidig provenytnap. El-avgiften ble foreslått gjeninnført i revidert nasjonalbudsjett for 2004.

² Dette tallet vil riktignok bli justert opp til 2,7 % i 2004 og 2,8% i 2005 hvis regjeringa får gjennomslag for gjeninnføring av el-avgift for næringslivet i revidert nasjonalbudsjett for 2004. Det betyr at næringslivet "bare" ble fritatt for el-avgift i ett halvt år, mens de lenge lå an til å få et varig fritak eller en kraftig reduksjon. Dette er gledelig.

Faktaark om grønn økonomi - Framtiden i våre hender

Adresse: Fredensborgvn. 24 G, 0177 Oslo www.fivh.no

Telefon: 22 03 31 50 e-post: fivh@fivh.no

Viktige grønne avgifter som er blitt fjernet eller redusert i perioden 2001-2004 (tabell 3)

Beskrivelse av avgift	Fjernet eller redusert?	Antatt årlig inntektstap for staten. Mill. kr.	Tidspunkt for fjerning/red.
El-avgift for privathusholdninger	Redusert fra 11,3 øre til 9,3 øre pr Kwh	610 (kilde: St.prp.nr.1, 2001-2002)	2002
Passasjeravgift på flyreiser	Fjernet	1655 (kilde: St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4, 2001-2002)	2002
Bensin- og dieselavgiften	Redusert med henholdsvis 1,2 og 1,13 øre (kilde: St.prp.nr.1, 2000-2001)	3200 (kilde: Rapport bilavgiftsgruppe, avgitt Finansdepartementet april 2003)	2001
Sum fjernet/ reduserte grønne avgifter:		5 465	

Nye eller økede grønne avgifter i perioden 2001-2004 (tabell 4)

Beskrivelse av avgift	Ny/økt avgifter	Årlige inntekter for staten. Mill. kr	Tidspunkt for innføring
HFK og PFK-avgift (hydrofluorkarboner og perfluorkarboner finnes særlig i kjøleskap, fryser og klimaanlegg)	Ny	63 (Kilde: Økologisk utsyn 2003)	2003
El-avgift for privathusholdninger	Økte fra 8,56 øre til 11,3 øre pr Kwh.	1060 (kilde: St.prp.nr.1, 2000-2001)	2001
Sum nye/økede grønne avgifter:		1123	

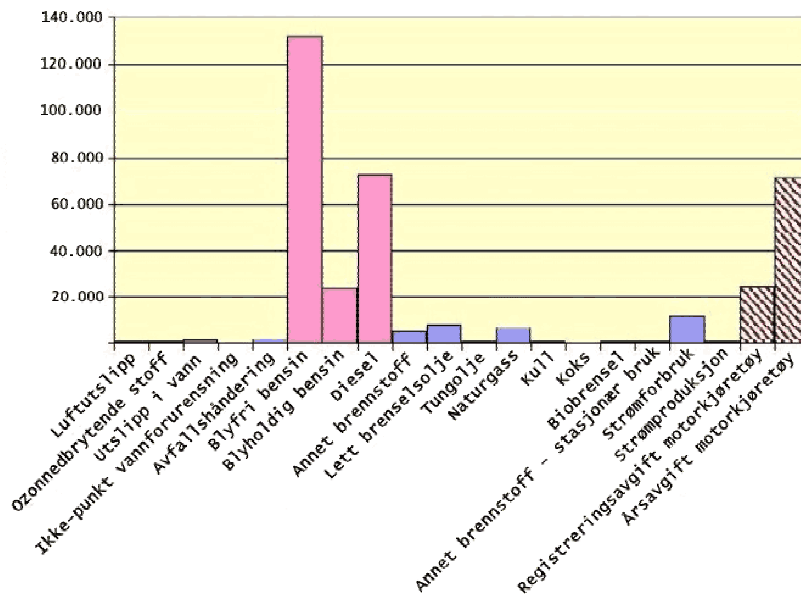

Faktaark om grønn økonomi - Framtiden i våre hender

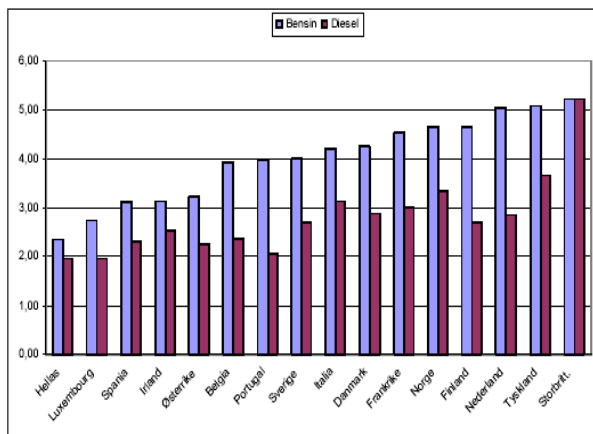
Adresse: Fredensborgvn. 24 G, 0177 Oslo www.fivh.no

Telefon: 22 03 31 50 e-post: fivh@fivh.no

4. På hvilke områder er det andre OECD-land bruker økonomiske virkemidler for å styrke miljøet? (Tabell 5)

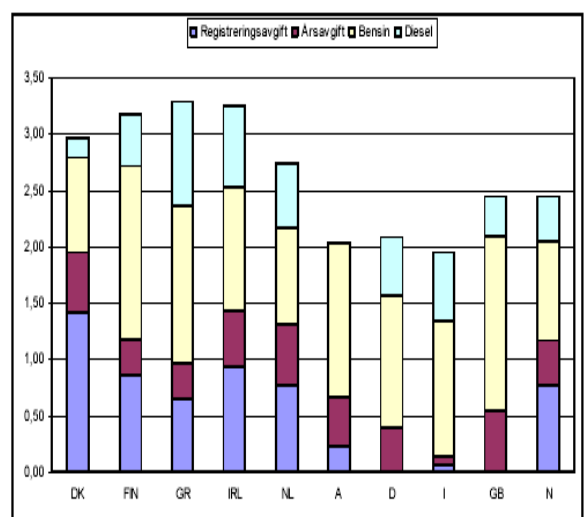

Oversikt over drivstoffavgifter i noen europeiske land. NOK pr. liter (tabell 6)

(Kilde: Oil Bulletin, Norsk Petroleumsinstitutt og Norges Bank)

Bilavgifter som prosent av BNP i noen europeiske land (tabell 7):

(Kilde: Vehicle Taxation Study, Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå)

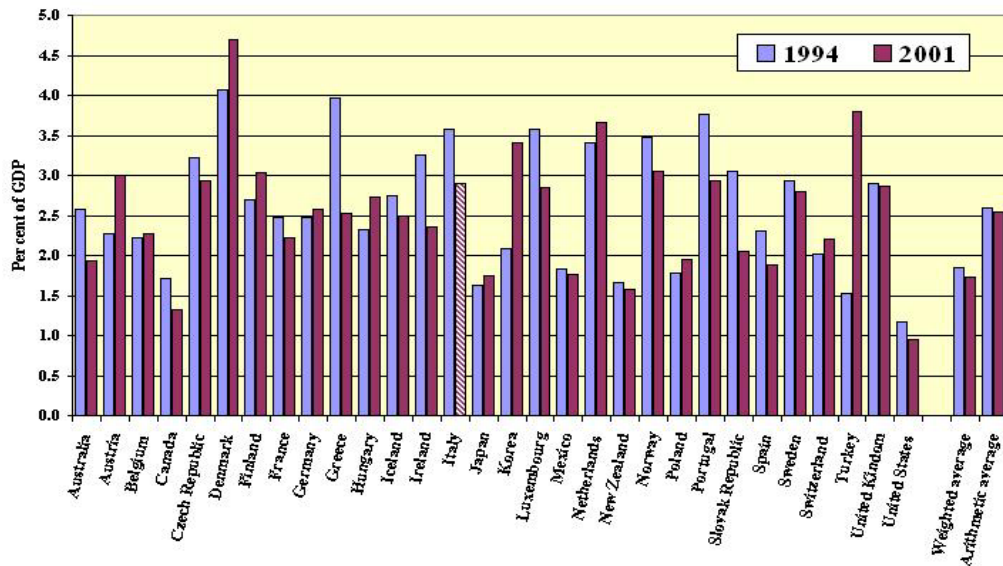

5. Er Norge langt fremme i bruken av økonomiske virkemidler?

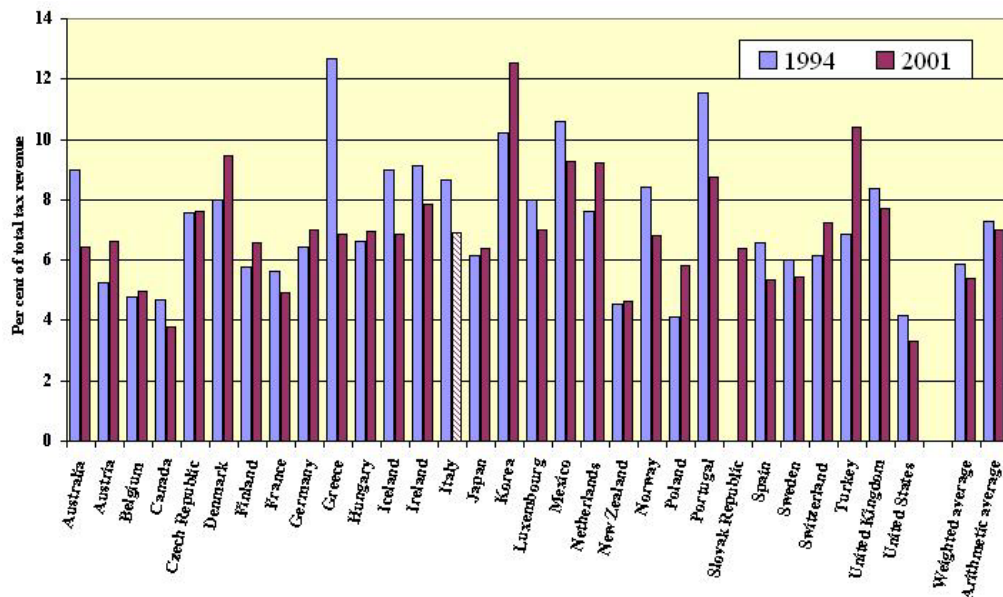
Miljørelaterte avgifter tilsvarte ved forrige OECD-undersøkelse i 2001 4,7 prosent av Danmarks BNP, 3,7 prosent av Nederlands og Tyrkias BNP mens Tsjekkia, Finland, Irland, Island, Italia, Storbritannia, Portugal, Sverige og Norge alle lå i området +/- 3 prosent.

De norske grønne avgiftene utgjorde ifølge OECD mindre i 2001 (i forhold til BNP) enn i 1994 – to år før grønn skattekommisjon la fram resultatene fra sitt arbeid (se punkt lenger ned!). I følge Framtiden i våre henders beregninger (se tabell 2), har utviklingen forverret seg ytterligere siden 2001. I dag (2004) tilsvarer Norges miljørelaterte avgifter 2,6 % av BNP.

Statens inntekter fra grønne avgifter i forskjellige OECD-land: - i prosent av BNP (tabell 8)

Statens inntekter fra grønne skatter i forskjellige OECD-land: - i prosent av totale skatteinntekter (tabell 9)

Faktaark om grønn økonomi - Framtiden i våre hender

Adresse: Fredensborgvn. 24 G, 0177 Oslo www.fivh.no

Telefon: 22 03 31 50 e-post: fivh@fivh.no

Miljøskadelige subsidier

I 2002 avsluttet departementene en gjennomgang av statlige støtteordninger og fritak fra avgifter i statsbudsjettet som kan ha negative miljøeffekter. De samlede skattelettelser som følge av unntaksregler og særregler knyttet til de miljø- og energirelaterte avgiftene er i Nasjonalbudsjettet 2003 anslått til i underkant av 9 mrd. kroner.

Hva er grønn skattekommisjon?

Grønn skattekommisjon fikk oppdrag fra regjeringen å se på hvordan vi kunne bruke økonomiske virkemidler for å dreie økonomien i en mer miljøvennlig retning. I 1996 ble dere anbefalinger publisert. Grønn skattekommisjon foreslo å vri skattebyrden fra skatt på arbeid (gjennom for eksempel redusert arbeidsgiveravgift) til avgifter på lite miljøvennlig forbruk uten å øke det totale skatte- og avgiftstrykket. Samlet sett skulle vi altså ikke betale mer i skatt. Men derimot skulle det skje forskyvninger i skattebetalingen til fordel for forbrukere og næringsliv som oppførte seg miljømessig klokt. De som ikke tok miljøhensyn skulle betale mer i skatt – etter prinsippet om at den som forurensar betaler. Det skulle gi en dobbelt gevinst: Flere arbeidsplasser, fordi effektiviteten i økonomien ville øke, og samtidig et bedre miljø. Grønn skattekommisjon er ikke blitt fulgt opp.